

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Främmande arter - människor eller växter?

En idéanalytisk studie kring Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik

Fanny Sandqvist Johansson

Göteborgs universitet

Institutionen för Globala studier

Examensarbete i Humanekologi

Vårterminen 2021

Handledare: Simon Larsson

Antal ord: 14 044

Abstract

Environmental politics and climate change are often associated with political groups that are a part of the left-wing. This study examines an exception from this; The Nordic Resistance Movement (NMR), which is the biggest Swedish Nazi group who have a strong emphasis of environmental issues. In their party programme and podcast NMR express that they want to create a society in harmony with nature and emphasize that natural resources should be used with the future in mind. At the same time, they have a fundamentally racist view on society and argues that humans consist of different races that should live apart from each other.

This study aims to examine the Nordic resistance movements environmental politics by studying their views on the relationship between human, animal and nature; how the view on humans influences their environmental politics and which environmental ethical theories and how ekofascism can be used to frame the environmental discourse of NMR. These questions have been answered from an environmental ethic perspective and analysed through Lindbergs qualitative analysis of ideas and ideological content where ideas and triades of ideas have been defined.

The result shows that the relationship between human, animal and nature is based on the idea that the human is an animal and therefore a part of nature. The nature should be taken care of for its own sake, and therefore humans should let nature thrive without interference. NMR also expresses that the current system (described in the terms of liberal, capitalist and democratic) should be held responsible for the exploitation and commercialisation of nature. The movement's view on humans is combined with the environmental politics when the racial ideology also is illustrated when plants- and animal species are discussed in the same way as “human races”, where NMR express that “human races” also should be a part of biological diversity. The environmental ethical theories that have been identified in the material is deep ecology and ecocentrism because NMR presents the idea that the nature has a value on its own. The ecofascist ideas can be seen when the ecological entirety is prioritised before living individuals. The previous research on this topic does not include different environmental ethic perspectives or the influence from racial ideology on environmental politics.

Innehållsförteckning

1. Introduktionskapitel	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte och frågeställningar	2
1.4 Disposition för uppsatsen	3
2. Bakgrund	3
2.1 Nordiska motståndsrörelsen	3
3. Tidigare forskning	5
3.1 Högerextremismen och dess miljösyn	5
3.2 Nordiska motståndsrörelsens miljösyn	6
4. Teori	7
4.1 Miljöetik	7
4.2 Ekocentrism	9
4.3 Djupekologi	9
4.4 Ekofascism	10
5. Metod	11
5.1 Material och urval	12
5.1.1 Val av material	12
5.1.2 Partiprogrammet <i>Vår väg</i>	12
5.1.3 Podcasten <i>Ledarperspektiv</i>	13
5.2 Tolkning och analys	14
5.2.1 Lindbergs kvalitativa idéanalys	15
5.2.2 Etiska övervägande	17
5.2.3 Avgränsningar	18
6. Resultat och analys	18
6.1 Vilken relation mellan människa, djur och natur kommer till uttryck i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?	19
6.2 Hur förenas ett engagemang för miljön med Nordiska motståndsrörelsens människosyn?	24
6.3 Vilket eller vilka miljöetiska teorier uttrycks i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?	28
6.3.1 Ekocentrism	28
6.3.2 Djupekologi	30
6.4 Hur kan Nordiska motståndsrörelsen miljöpolitik beskrivas som ekofascistisk?	31
7. Diskussion och slutsats	34

1. Introduktionskapitel

1.1 Problemformulering

Nordiska motståndsrörelsen är Sveriges största nazistiska grupp vars syfte är att “arbeta för att organisera motståndet mot det folkfientliga systemet” (Nordiska motståndsrörelsen 2020). I rörelsens partiprogram *Vår väg* menar nordiska motståndsrörelsen (NMR) att de “främjar en värld av fria nationer där raser lever åtskilda från varandra” samtidigt som de menar att de vill “skapa ett samhälle i harmoni med naturens lagar” (Vår väg 2015: 29, 32). Punkt sex i partiprogrammet har titeln *Naturen* och där presenterar NMR idéer som att “naturen och dess resurser ska brukas med förnuft och framtid i åtanke” samtidigt som de vill “ta krafttag mot de främmande arter som på ett onaturligt sätt har etablerat sig i den nordiska naturen så att dess skadeverkningar på vår inhemska fauna kan minimeras ” (Vår väg 2015: 29, 33).

Frågor kring miljö och klimat engagerar allt fler människor i takt med att forskarna rapporterar om att läget blir alltmer akut. FN:s klimatpanel IPCC menar att utan drastiska och omfattande åtgärder för att hindra att den globala uppvärmningen når över 1,5 grader kan långsiktiga klimatförändringar bli vardag (IPCC 2018: 4). Stigande havsnivåer, extrem hetta, torka och att omfattande växt-och djurarter dör ut är några av de konsekvenserna som IPCC menar kan bli verklighet om inte 1,5- gradersmålet uppnås inom en snar framtid (IPCC 2018: 7–8). I takt med att rapporter som dessa publiceras ökar också engagemanget för klimat- och miljöfrågor.

För svenska väljare är miljön en politisk fråga som blivit allt viktigare de senaste åren, och skillnader i hur benägen en är att värdera klimatfrågor beror bland annat på kön, utbildning och ålder. Kvinnor, unga, högutbildade och studerade är de som främst värdesätter miljöfrågor inom politiken, men politisk tillhörighet har även en stor påverkan (Von heijne 2019, 2 juli). Vanligtvis är det grupperingar som står politiskt till vänster som uttrycker ett engagemang för miljö och klimatfrågor, samtidigt är högerkonservativa generellt mindre benägna att engagera sig för klimatfrågor i stort, och samtidigt mer benägna att förneka klimatförändringar (Forchtner 2019: 3). Med detta i åtanke utgör Nordiska motståndsrörelsens åsikter ett undantag, då de menar att nationalsocialismen är den ”sant gröna politiken” som alltid har ”värnat om de gröna frågorna” och samtidigt vill ”gå i

bränschen för hårdare miljölagar” och bekämpa ”exploatering av naturen” (Vår väg 2015: 29, 32).

Med utgångspunkt i föregående avsnitt kommer detta arbete att undersöka hur Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik tar sig uttryck utifrån ett miljöetiskt ramverk. Genom att försöka urskilja rörelsens definitioner av människan och naturen, samt relationen mellan människan, naturen och djuren, kommer även en koppling till relevanta miljöetiska teorier att göras. Studien är relevant som ett humanekologiskt forskningsarbete då humanekologi är ett ämne som studerar just relationen mellan människan och naturen, vilket detta arbete syftar på att undersöka. Samtidigt är miljöetik och de centrala begrepp som arbetet använder sig av humanekologiska begrepp.

Det finns en forskningslucka då den tidigare forskningen kring högerextrema grupperingars miljöpolitik är begränsad, liknande studier har gjorts exempelvis från ett genusperspektiv (Darwish 2018) men det saknas studier med ett humanekologiskt perspektiv. Den existerande tidigare forskningen om högerextrema grupperingars miljösyn saknar utgångspunkten kring olika miljöetiska teorier, det saknas även studier av relationen mellan människan, djur och natur samt undersökningar som diskuterar relationen mellan rörelsens människosyn och miljösyn - vilken denna studie innefattar. Studien och dess ämne kan även motiveras med en samhällsrelevans då Nordiska motståndsrörelsen är en av de största och mest aktiva nazistiska grupperingar i Sverige (Ahlin och Ranstorp 2020: 6).

1.2 Syfte och frågeställningar

Detta arbete syftar till att undersöka hur miljöpolitik kommer till uttryck hos en central högerextremistisk gruppering i Sverige. Detta kommer att undersökas genom att studera material från Nordiska motståndsrörelsen. För att uppnå detta syfte har följande frågeställningar formulerats:

- Vilken relation mellan människa, djur, och natur kommer till uttryck i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?
- Hur förenas ett engagemang för miljön med Nordiska motståndsrörelsens människosyn?
- Vilket eller vilka miljöetiska teorier kan beskrivas i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?

-Hur kan Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik beskrivas som ekofascistisk?

De fyra frågeställningarna kommer att besvaras för att uppnå uppsatsens syfte. Den första frågeställningen utgår från det material som ligger till grund för denna uppsats, där dessa olika faktorer diskuteras i relation till varandra. Frågeställningen är ställd för att ge en bild av NMR:s miljösyn och hur den förhåller sig till deras förståelse av ekologi. Den andra frågeställningen utgår även den från materialet, och har formulerats med syfte att förstå kopplingen mellan rörelsens rasideologiska människosyn och organisationens miljösyn. Den tredje frågeställningen har formulerats för att undersöka vilka miljöetiska teorier som kan användas för att förklara NMR:s miljöpolitik. Den fjärde frågeställningen är en underfrågeställning till frågeställning tre då den också undersöker begrepp som kan definiera NMR:s politik, men då ekofascism inte är en miljöetisk teori besvaras den i en egen frågeställning.

1.4 Disposition för uppsatsen

Denna uppsats innefattar sju kapitel. I det inledande kapitlet har en problemformulering introducerats för att sedan presentera arbetets syfte och frågeställningar. I kapitel två presenteras bakgrunden kring Nordiska motståndsrörelsen och deras politik i syfte att ge ett relevant underlag för uppsatsen. Kapitel tre består av tidigare forskning och kapitel fyra beskriver det teoretiska ramverket och centrala begrepp som arbetet utgår från. Kapitel fem redogör för arbetets metod och material där arbetes urval presenteras och motiveras tillsammans med arbetets analytiska metod. Uppsatsens resultat och analys presenteras under kapitel sex för att besvara och analysera frågeställningarna. Vidare följer en diskussion och sammanfattande slutsats i det avslutande kapitel sju där resultatet diskuteras och sammanfattas.

2. Bakgrund

2.1 Nordiska motståndsrörelsen

NMR grundades 1997 under namnet Svenska motståndsrörelsen, först 2016 bytte organisationen namn till Nordiska motståndsrörelsen (Ahlin, Normark och Ranstorp 2020:

145). Namnbytet motiverades med att rörelsen numera har Norden som intresseområde och målet med deras politik är bland annat ett enat Norden i form av en gemensam nationalstat (Ahlin m.fl. 2020: 146). Rörelsen titulerar sig som en nationalsocialistisk organisation och mycket fokus i deras politik ligger på rasideologi, vilket bygger på idén om att den finns olika människoraser och att den ”vita rasen” är överlägsen bland dessa. Utifrån ett rasideologiskt perspektiv delas raserna in i utefter om de är värdefulla eller inte. (Ahlin och Ranstorp 2020: 42). Enligt NMR pågår det en ständig kamp mellan de olika raserna, där en förlust utifrån ett nazistiskt perspektiv innebär den ”vita rasens undergång” (Ahlin och Ranstorp 2020: 43).

Enligt Ahlin m.fl. (2020: 147) finns det tre ideologiska bärande strukturer hos NMR. Den första strukturen syftar på ”folkgemenskapen” som är en enhet som allt och alla måste underkasta sig. Den andra bärande strukturen är antisemitismen, där rörelsen syftar på den så kallade ”judiska världskonspirationen” som utgår från idén att världen styrs av en ”judisk elit” samt att det finns en pågående kamp mellan judar och ”den vita rasen” (Lööv 2020: 88).

Denna fråga menar Ahlin m.fl. (2020: 147) står över alla andra frågor och rörelsen anser att exempelvis invandringen till Sverige är en konsekvens av den judiska konspirationen snarare än ett problem i sig (Ahlin m.fl. 2020: 147). Den tredje och sista bärande ideologiska strukturen enligt Ahlin m.fl. (2020: 147) är skillnaden mellan kvinnligt och manligt och manliga respektive kvinnliga uppgifter i samhället, där rörelsen uttrycker att mannen bör kriga och försvara kvinnan samtidigt som kvinnans roll är att fortplanta sig för att gynna den ”vita rasen” (Ahlin m.fl. 2020: 147).

Nordiska motståndsrörelsens partiprogram *Vår väg* består av nio punkter som utöver punkt sex som berör miljöpolitik, innefattar att skapa “en gemensam självförsörjande nordisk stat”, “stoppa all invandring” och “utvisa alla utomeuropéer”, samt återta makten från den så kallade ”globala sionistiska eliten” (*Vår väg* 2015: 6–29).

I skrivande stund är NMR en av de ledande rörelserna inom högerextremismen i Sverige och Norden, och rörelsen har aktiviteter i både den fysiska och digitala miljön. Antalet medlemmar är svårt att bedöma när det kommer till nazistiska organisationer, då de ofta är färre än vad organisationerna själva gör uttryck för (Lodénus 2020: 125). Som högst har NMR:s demonstrationer lockat 500–600 deltagare, huruvida alla deltagare är aktiva i rörelsen eller endast sympatisörer är oklart. Säpo menar dock att antalet nazister som utgör en fara för riket säkerhet har ökat under 2000-talet och samtidigt har NMR under de senaste åren blivit en mer aktiv organisation med fler aktiviteter och mer propagandaspridning (Lodénus 2020: 125–126).

3. Tidigare forskning

Följande avsnitt presenteras den tidigare forskningen som detta arbete tar avstamp i. Genom detta kommer även den forskningsluckan som detta arbete önskar att täcka att presenteras. Avsnittet är uppdelat utifrån följande teman: högerextremismen och dess miljösyn och Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik.

3.1 Högerextremismen och dess miljösyn

När högerextrema grupperingar nämns i samband med miljöpolitik idag är det ofta i aspekten kring klimatförnekelse, det vill säga ifrågasättande av att mänsklig aktivitet skulle ligga bakom klimatförändringarna (Kranges, Kalternborn och Hultman 2019: 2). Förnekelse av klimatförändringar hänger i sin tur även ihop med avvisandet av relevanta åtgärder och politiska lösningar (Forchtner 2019:2). Ifrågasättandet grundar sig ofta i skepticism mot vetenskapen i stort och de vetenskapliga bevisen för klimatförändringar. Kranges m.fl. (2019: 7) forskning som utgår från enkätdata från Norge presenterar ett samband mellan skepticism till klimatförändringar och motstånd till invandring och migration vilket är en central ståndpunkt inom högerextremismen (Kulin, Johansson Sevä och Dunlap 2021: 7). Kulins m.fl. (2021: 7) forskning å andra sidan som utgår från data från den europeiska databasen ESS lyfter i stället engagemang för miljöpolitik inom högerextremismen. Engagemanget förklaras utifrån motstånd till invandring då nuvarande och framtida klimatförändringar kommer att resultera i klimatflyktingar och därmed mer migration. Då högerextrema ser migration som ett hot mot sitt folk och land kan därför ett miljöengagemang anses verka förebyggande för att förhindra framtida migration (Kulin m.fl. 2021: 7).

I motsats till avvisandet och förnekelsen av klimatförändringarna finns även en annan kontroversiell idé av högerextrema som ekologiskt närvarande, vilket kommer från den högerextrema uppfattningen om människan som uppdelad i olika "raser" som hör hemma i sina respektive länder. Enligt Forchtner (2019: 2) betraktas då människan vara "rotad ur sitt eget land" och därför anser vissa högerextrema att hon är en del av naturen snarare än åtskild från den. Betoning på naturen som "ren och harmonisk" kan även motivera högerextremistisk relation och hänsyn till natur och miljö, vilket i sig kan antas resultera i en omtanke för naturen (Forchtner 2019: 2).

Den historiska kontexten kring högerextremismens syn på miljö och politik finns bland annat att finna i 30-talets nazityskland. Ett exempel på detta är Richard Walter Darré som under 30-talet var en framstående person inom djur- och naturrättigheter där han kämpade för jordreformer för tyska bönder och skrev artiklar om djur och växter samtidigt som han arbetade nära Hitler (Dahl 2006: 131,134). Darré kombinerade sitt engagemang för djur- och naturfrågor med nazismen genom att lägga förtroendet för ett nytt Tyskland på naturen och bönderna (Dahl 2006: 131). Han motiverade detta med att han ansåg att befolkningen utanför städerna fortfarande hade ”respekt för naturen” och att det fortfarande fanns ”rasmässiga rötter” där, med vilket han syftar på att det främst bodde etniska tyskar på landsbygden som enligt honom inte hade ”beblandat sig” med andra ”folkgrupper” (Dahl 2006: 132). På så sätt kopplades den rasistiska synen på människor ihop med en specifik ekologisk syn.

Andra aktiva nazister under Nazityskland förenade sitt engagemang för naturen, ekologi och motstånd mot industrialiseringen med deras hat mot judar och andra så kallade ”rasfrämlingar” (Dahl 2006: 138). Genom att tillskriva judendomen och judarna ansvaret för industrialiseringen, urbaniseringen och andra ”skadliga element” tillskrevs de även skulden för förödelsen av naturen, och ansågs därför behöva ”elimineras” (Dahl 2006, 138–139). I den nazistiska miljösynen ansåg man att blommor och djur hade sin naturliga plats i specifika landskap, vilket även applicerades på människan. Nazisterna ansåg därmed att människan också kunde, likväl som djuren och växterna, klassas som artfrämmande (Dahl 2006: 142).

Dahl (2006: 194) menar att det finns historiska likheter mellan den radikala fascismen och djupekologi. Han menar att ideologierna har samma syn på relationen mellan natur och kultur, vilket han menar är en ”sentimental” bild där natur och kultur ses som sammanslagna snarare än åtskilda. Gemensamt för de båda är även att de romantiserar tiden före industrialiseringen samtidigt som de har en misstro mot samtiden (Dahl 2006: 195). Den gemensamma målbilden för ideologierna är tiden före industrialiseringen och urbaniseringen, där man menar att det fanns en ordning som rådde där samtidigt som man uppskattade det som uppfattas som det ”vilda och naturliga tillståndet” (Dahl 2006: 195).

3.2 Nordiska motståndsrörelsens miljösyn

Även nordiska motståndsrörelsens miljösyn har studerats i den tidigare forskningen. Darwish (2018) menar att den kan beskrivas med begreppet ”neo-nazi environmentalism”, vilket diskuteras i hennes masteruppsats som genom en narrativ analys av rörelsens podcast *Nordisk front* undersöker NMR:s miljösyn kopplat till genus. Neo-nazi environmentalism kan enligt

Darwish delvis förklaras som ett strategiskt politiskt begrepp som används för att locka tills sig väljare som hoppar på politiska trender i fascistiska grupper (Darwish 2018: 92). Neo-nazi environmentalism kan även förklaras som ett sätt att romantisera landsbygden som ”ren” (Darwish 2018: 90). NMR:s natursyn i kombination med begreppet kan ses som en praktik för att skydda den vita rasen, djur och natur på bekostnad av rasifierade människor, liberala och kvinnor (Darwish 2018: 93). Vidare menar Darwish (2018: 92) att genom att nazistiska grupperingar, likt NMR, anammar en miljö- och natursyn kan det bidra till en normalisering av dem som grupp, oavsett om det från rörelsens sida är ett politiskt taktiskt val eller inte. Darwish (2018: 91) sammanfattar sitt arbete med att miljöpolitik är av betydelse för NMR så länge som det kan kombineras och stödja det egentliga syftet och målet för rörelsen.

Sammanfattningsvis presenterar den tidigare forskningen högerextremismen och dess miljösyn som mångfacetterad. Delvis lyfter denna forskning förnekelse av klimatförändringar och relevanta åtgärder men den presenterar även en bild av högerextrema som ”ekologisk närvarande” vars politik delvis baserar sig på ekologi, då det har en koppling till rasideologiska ståndpunkter. Denna studie kommer att bekräfta och studera vidare den delen av högerextrema som har inkluderat miljöpolitiken och menar att det är en viktigt beståndsdel i deras politik. Darwish forskning kring NMR:s miljösyn förklaras utifrån begreppet Neo-nazi environmentalism och menar att engagemanget för miljön kan ses som en politisk metod för att locka till sig väljare men även ett sätt att stödja rörelsens egentliga syfte. Denna studie kommer att utgå från och bygga vidare på det senare argumentet att miljöpolitiken kompletterar andra viktiga politiska ståndpunkter hos NMR.

4. Teori

I detta avsnitt presenteras först *miljöetik* som det analytiska ramverk som arbetet kommer att utgå från. Sedan redovisas de centrala begreppen *djupekologi*, *ekocentrism* och *ekofascism* som kommer att användas i analysen av det empiriska materialet samt för att besvara uppsatsens frågeställningar.

4.1 Miljöetik

Miljöetik syftar till att tillämpa etik på miljön och kan förklaras som studier av normer och värden i förhållande till miljörelaterade frågor (Torpman 2017: 25). Miljöetiken är en förlängning på de traditionella moralteorierna och syftar på att inte endast inkludera människan utan även ekosystemen som helhet i ett etiskt förhållningssätt, där djur, natur,

växter och människor ingår (Torpman 2017: 28). Inom miljöetiken definieras miljö som omgivande förhållande, då framför allt naturen, vilket inkluderar alla levande och icke-levande ting på jorden som inte har skapats av människor. Etiken i allmänhet definieras som studier av grundläggande normer och värden (Torpman 2017: 23). Miljöetiken har enligt Torpman (2017: 26) två syften, delvis att definiera naturens värde och moraliska status genom att använda sig av moralteorier såsom exempelvis djupekologi för att tillskriva naturen ett värde. Det finns ett flertal andra miljöcentriska moralteorier som alla värderar naturen och människans relation till naturen på olika sätt, exempelvis landetik, biocentrism och naturrespekt. Miljöetikens andra syfte är enligt Torpman att göra en etisk analys av miljöproblem med avsikt att få fram lösningar på dem, vilket innebär att det är en tillämpad etik där man använder etiken för att få handlingsvägledning i specifika situationer (Torpman 2017: 26).

Miljöetiken inkluderar enligt Torpman fyra olika delfrågor vars svar tar sig uttryck i olika miljöetiska teorier. Delfrågorna innefattar *naturesyn*, *agentskap*, *moralisk status* och *egenvärde*. *Naturesyn* utgår från frågeställningen om vad människan och kulturen har för relation till djuren och naturen, samtidigt som *agentskap* undersöker vilka det är som etiken ställer krav på (Torpman 2017: 39). *Moralisk status* utgår från frågeställningen om vilka som bör tas direkt hänsyn till och *egenvärde* ifrågasätter vad som är värdefullt i sig, där ekocentrism är en av de teorier som besvarar den frågan. (Torpman 2017: 39). Olika svar på dessa frågor mynnar ut i olika miljöetiska teorier.

Miljöetiken har valts som analytiskt ramverk för detta arbete då det är en humanekologisk teori som knyter an till ämnet som detta arbete behandlar, samtidigt som teorin syftar på att undersöka hur naturen värderas vilket är en central del av denna uppsats. Vidare fungerar även teorin som en sammanlänkning mellan de centrala begrepp som kommer att presenteras i följande avsnitt, då djupekologi och ekocentrism är begrepp som tillskriver naturen ett moraliskt värde. Teorin kommer att användas i detta arbete genom att utgå från miljöetikens princip att naturen kan tillskrivas ett egenvärde och samtidigt användas för att förstå lösningarna på miljöproblemen och grundläggande antagande som lösningarna baseras på. Nordiska motståndsrörelsen tillskriver naturen ett värde och vill även formulera lösningar på relaterade problem utifrån det värdet. NMR:s miljöetiska utgångspunkt illustreras därmed i deras ekologiska syn på människan, naturen och djuren, i relation till varandra.

4.2 Ekocentrism

Ekocentrism är ett miljöetiskt begrepp som besvarar frågan om vilka som tillskrivs moralisk status. Ekocentrismen menar att alla ekologiska helheter har en moralisk status, det är ekosystemet i sin helhet som är viktigt och som bör prioriteras. Torpman (2017: 67) menar att begreppet går att dela in i *svag* och *stark* ekocentrism. Svag ekocentrism tilldelar likt stark ekocentrism människor och andra livsvarer en viss direkt moralisk status, men endast svag ekocentrism tillåter livsvarer att vid vissa tillfällen trotsa den ekologiska helheten (Torpman 2017: 67). Denna svaga ekocentrismen erkänner emellertid att människor är mer än en del av en ekologisk helhet, till exempel genom att tillhöra nationer och kulturer. De skyldigheter människan har till de ekologiska helheterna kan inte överordnas de skyldigheter människan har till andra människor och den mänskliga gemenskapen och åsidosätter därför inte andra moralfilosofiska perspektiv (jmf. Torpman 2017: 160).

En stark ekocentrism tilldelar livsvarer en indirekt moralisk status utifrån hur individen bidrar till den ekologiska enhet som hen tillhör, det är de ekologiska helheterna som prioriteras. Individer fyller därmed bara instrumentell funktion i en ekologisk helhet, och deras värde definieras utifrån vilken roll den spelar för helheten (Torpman 2017: 158). Ekocentrism har kritiserats för att den riskerar att slå över och bli så kallad ekofascistisk, då individer kan offras för att främja en ekologisk helhet (Torpman 2017: 67). Ekofascism används inte på samma sätt här som i exempelvis FOI:s rapporter där det betecknar miljöintresse hos en fascistisk eller nazistisk organisation – utan används i stället för att understryka de auktoritära dragen i denna miljösyn. Det finns dock såklart överlappningar mellan dessa två perspektiv, som kommer att diskuteras senare i uppsatsen där miljösynen hos fascistiska organisationer kan liknas vid den svaga ekocentrism.

Ekocentrism har valts som begrepp till detta arbete då det utgår från ett miljöetiskt perspektiv och samtidigt även definierar begreppen djupekologi och ekofascism. Begreppet kommer att användas för att besvara frågeställningen om vilka miljöetiska teorier som kan urskiljas i NMR:s miljöpolitik.

4.3 Djupekologi

Djupekologi är en miljöcentrerad teori sprungen ur miljöetiken som utgår från den ekocentriska idén att naturen är en helhet och bör därför tas hänsyn till som en helhet. Hänsyn till naturen tas utifrån ett djupekologiskt perspektiv för naturens egen skull, på ett djupt plan, i stället för enbart människans skull (Torpman 2017: 165). Arne Næss anses vara grundare av

djupekologin och citatet ”allt hänger ihop” är talande för detta perspektiv, vilket syftar på att människan och andra arter är en del av naturen och fyller en funktion för naturen som helhet (Næss och Rothenberg 1989: 36). Detta synsätt kan förklaras som en *vid natursyn* där människan är en del av, snarare än åtskild, naturen och andra växt-och djurarter. En *vid natursyn* menar att människan är en naturvarelse som är beroende av naturen, vilket inkluderar alla ekologiska enheter (Torpman 2017: 42). Till skillnad från den liknande miljöteorin *landetik* är djupekologin ett perspektiv som inte anser att människan är ”förmyndare” av naturen. Därför bör naturen få gå sin egen väg utan att människan lägger sig i, enda undantaget är för att reparera skador som människan själv orsakat (Torpman 2017: 167).

Djupekologin har som ekocentrismen kritiserats för att kunna likställas vid ekofascism då den sätter den ekologiska helheten framför enskilda mänskliga individer, eller för den delen mänskligheten som helhet. Ett exempel på detta är då förespråkare av djupekologin har förespråkade en minskning av den mänskliga befolkningen för att skydda ekosystemen och den ekologiska helheten (Torpman 2017: 173). Arne Næss presenterar en sådan idé när han menar att mänskligt och kulturellt blomstrande endast kan ske om en minskning av den mänskliga populationen sker, det behövs nödvändiga omställningar för att stoppa de nuvarande mänskliga ingreppen på naturen (Næss och Rothenberg 1989: 29). Næss menar att denna minskning av populationen bör vara en ihållande social process, medan andra mer extrema djupekologer som exempelvis Pentti Linkola menar att befolkningen måste minska drastiskt oavsett om det krävs krig, folkmord eller epidemier ((Næss och Rothenberg 1989: 29, Protopapadakis 2014: 591).

Djupekologi som begrepp har en central roll i detta arbete då det delvis lyfts i den tidigare forskningen kring högerextremistisk miljöpolitik, men utgår även från detta arbetes teoretiska ramverk; miljöetik. Djupekologi som begrepp kommer att användas i denna studie för att besvara frågeställningen om vilka miljöetiska teorier som synliggörs i NMR:s miljöpolitik.

4.4 Ekofascism

Ekofascism är ett svårdefinierat begrepp då det inte finns ett vedertaget sätt att definiera det på, samtidigt som det inte finns en etablerad och sammanhållen rörelse som representerar ekofascismen (FOI 2020: 3). Biehl och Staudenmeier (1995: 2) menar att ekofascismen betonar jordens överlägsenhet över människor samtidigt som begreppet har en grund i sociobiologism och Darwinism. Ekofascismen kan ta sig uttryck i fascistiska rörelser som tar

hänsyn till miljöfrågor i syfte att etablera sig i politiken och locka till sig medlemmar (Biehl och Staudenmeier 1995: 4, 32). Samtidigt menar FOI att ekofascism innebär att den primära ideologin är fascism, och att intresset för miljön sedan har sammanflätats med fascismen (FOI 2020: 3). Genom att kartlägga och analysera våldsbejakande extremism i digitala miljöer har FOI gjort en temaanalys där de har kategoriserat ekofascistisk propaganda i form av illustrerade bilder utifrån sju olika teman: utopi, livsstil, våld, fredliga aktioner, hjältar och förebilder samt fiender (FOI 2020: 10). Det vanligast förekommande temat var utopiska bilder och författarna menar att ekofascistisk propaganda är ett relativt nytt sätt att förklä nationalsocialistisk ideologi. Genom att använda sig av utopiska naturbilder i kombination med bilder som uppmanar till våld och romantiserar Nazityskland finns det en risk att fler unga människor lockas till att ansluta sig till sådana rörelser (FOI 2020: 15).

Samtidigt som FOI argumenterar för ekofascism som ett retoriskt begrepp menar Torpman (2017: 67) snarare att det är en ideologisk ståndpunkt med kopplingar till miljöetikens perspektiv och inte nödvändigtvis måste kopplas till fascistiska rörelser. Torpman diskuterar djupekologins och ekocentrismen ekofascistiska tendenser och menar att ekofascismen tar sig uttryck i att kollektivets välmående prioriteras samt att individer kan offras om det är det bästa för ekosystemen och biosfären som helhet (Torpman 2017: 67). Torpman lyfter även det faktum att både djupekologin och ekocentrism har blivit kritiserade för att ha ekofascistiska tendenser (Torpman 2017: 173), vilket belyser det faktum att ekofascismen anses som väldigt kontroversiell. Enligt Torpmans definition kan då ekofascismen användas för att kritisera ett perspektiv, exempelvis djupekologi, som inom andra sammanhang ses som nödvändigt ur miljösynpunkt.

Ekofascismen som begrepp kommer användas i denna uppsats för att besvara den fjärde frågeställningen om hur NMR:s miljösyn kan tolkas som ekofascistisk.

5. Metod

I detta avsnitt presenteras först material och urval där det valda materialet beskrivs och motiveras. Under rubriken tolkning och analys kommer sedan den analytiska utgångspunkten i form av den valda metoden att presenteras, för att sedan diskutera etiska övervägande och avgränsningar.

5.1 Material och urval

I följande avsnitt kommer materialet som arbetet utgår från att presenteras och motiveras, till att börja med motiveras Nordiska motståndsrörelsen som utgångspunkt för arbetet. Sedan följer en längre beskrivning och motivering av valet av punkt sex i partiprogrammet och podcastavsnittet.

5.1.1 Val av material

Valet av Nordiska motståndsrörelsen som underlag för denna uppsats kan motiveras med att det är den dominerande aktören i den nazistiska miljön i Sverige. Vidare har rörelsen ett stort inflytande på hur debatten drivs i dessa miljöer och en stor närvaro på sociala medier, samtidigt som de har en uttalad miljöpolitik (Ahlin och Ranstorp 2020: 48). För att undersöka vilken miljöpolitik som drivs av högerextrema rörelser i Sverige är därför NMR en relevant rörelse.

Materialet från Nordiska motståndsrörelsen kan inte fullständigt generaliseras till hur högerextrema över lag i Sverige diskuterar kring miljöpolitik. Då NMR trots sin storlek och inflytande över den nationalsocialistiska miljön inte ser ut på samma sätt som andra rörelser inom den högerextrema miljön, även om det finns otaliga likheter. Viktigt att ha i åtanke är att trots att det materialet som presenteras är rörelsen officiella ståndpunkter kan man anta att alla i rörelsen inte har samma åsikter, därför hade svaret på frågeställningarna kunnat skilja sig åt om man hade intervjuat olika personer inom NMR. Det är ändå relevant att studera partilinjens för att den kan antas ha ett starkt inflytande på medlemmar och på den högerextrema miljön i stort då de når ut till medlemmarna genom podcasts och annan kommunikation.

5.1.2 Partiprogrammet *Vår väg*

Nordiska motståndsrörelsen släppte år 2015 sitt partiprogram *Vår väg* med nio punkter som alla berör olika ämnen i rörelsens politik och hur de kommer göra för att uppnå de mål som de har. Alla åsikter som presenteras i programmet är NMR:s officiella ståndpunkter, och syftet med programmet är att presentera de viktigaste åtgärderna som rörelsen menar att de kommer utföra om de får makten (*Vår väg* 2014: 3). Programmets ansvarige utgivare är Emil Hagberg, men i inledningen menar författarna att programmet är skrivet av de fyra personerna som vid den tidpunkten var riksråd för rörelsen i Sverige. Dessa fyra bestod 2015 av Lindberg, som ledde arbetet, och Vejdeland, vilka ytterligare två som är med framgång inte. Även nästechefer

(områdeschefer), mångåriga medlemmar och några utvalda partimedlemmar har fått komma med kommentarer och invändningar innan publicering (Vår väg 2015: 4).

De ämnen som berörs är bland annat “invandring”, en “enad nordisk stat”, “statens makt”, “massmedia” och “värnplikt” (Vår väg 2015). Den del av rapporten som är mest relevant för detta arbete är punkt sex med titel *Naturen*. Punkt sex diskuterar rörelsens inställning till natur, djur och miljö diskuterar under rubrikerna: “En hållbar planet” ”Djurfrågor”, “Ett naturligt leverne”, ”Vi äger naturen gemensamt” och “Biologisk mångfald”. Under varje rubrik presenteras NMR:s syn på hur miljösituationen ser ut idag under vad de beskriver som “det nuvarande systemet”, samt vad rörelser kommer att göra för att åtgärda de identifierade problemen om de får makten (Vår väg 2015: 43–46).

Partiprogrammet, mer specifikt punkt sex, valdes som material för detta arbete då det likväl som podcastavsnittet är rörelsens officiella ståndpunkter. Samtidigt är det flera aktiva inom NMR som har varit med och utformat programmet, vilket ger ett bredare perspektiv på de åsikterna som faktiskt cirkulerar och yttras i rörelsen.

5.1.3 Podcasten *Ledarperspektiv*

Ledarperspektiv är en podcast som sänds på *Nordisk radio*, vilket är en samlad radiotjänst för nationalsocialistiska radioprogram som enligt rörelsen syftar på att vara ett alternativ för ”det rådande systemets radiokanaler” (Nordisk radio u.å.a). Podcasten har sänts sedan 2018 och är Nordiska motståndsrörelsens officiella podcast där ideologiska frågor, officiella ståndpunkter och politisk taktik diskuterar (Nordisk radio u.å.b). Askanius (2019: 881) menar att åsikterna som uttrycks i *Ledarperspektiv* är extrema åsikter som är strategiskt inbäddade i vanlig politisk retorik. Medverkar gör NMR:s ledare Simon Lindberg tillsammans med Nordisk radios chef Fredrik Vejdeland. Programmet sker i intervjuform där Vejdeland är programledare och främst ställer frågor till Lindberg som svarar, vilket gör att de främsta åsikter som detta arbete utgår från är Lindbergs. Enligt Lundström och Lundström (2021: 291) kan man därmed Vejdeland tituleras som första talare, då han är den som är ansvarig för programmet och den som ställer frågorna. Den som svarar på frågorna är Lindberg, därför kan han tituleras som andra talare. Men även lyssnarna och ett lyssnarbrev som läses upp i avsnittet kan definieras som andra talare, då det är en kommunikation mellan podcasten och lyssnare som sker (Lundström och Lundström 2021: 291).

Denna uppsats utgår från avsnitt 33 som har titeln *Nationalsocialism - den sant gröna politiken. Miljörörelsens ursprung och djurrättsaktivism* och är cirka en timme långt.

Avsnittet lokaliserades genom att söka på nyckelordet *natur* i sökfältet på Nordisk radios hemsida. Ämnen som berörs i avsnittet är “den sjätte massutrotningen”, läsarbrev med frågor om nationalsocialistisk natursyn och “historiskt nationalsocialistiskt miljöarbete”. Framför allt utgår Vejdeland och Lindberg från punkt sex från partiprogrammet och diskuterar dagens miljöproblem och vilka lösningar de menar hade kunnat leda till en förändring (Hansson 2019, 6 januari).

Lundström och Lundström (2021: 290) presenterar tre steg att gå igenom när man använder sig av podcasts för sin analys, vilket denna uppsats har gjort. Efter en första genomlysning och snabb överblick över podcasten i sig, vilket Lundström och Lundström (2021: 291) benämner som *utforskning*, sparades avsnittet ner som en ljudfil på datorn. Syftet med detta var att inte ge flera lyssningar till podcasten (ur ett etiskt perspektiv) samt för att göra det enklare att transkribera. Under steg två, vilket benämns som *engageringen*, lyssnades podcasten igenom flera gånger genom att pausa och spola tillbaka för att förstå avsnittet bättre (Lundström och Lundström 2021: 292). När avsnittet var nedladdat spelades det upp på långsam hastighet för att kunna transkriberas med största möjliga exakthet (Lundström och Lundström 2021: 296). Steg tre definieras som att *undersöka* podcastavsnittet, vilket görs i syfte att koppla samman materialet med frågeställningarna och försöka urskilja typiska begrepp och teman. *Undersökningen* gjordes genom att den transkriberade texten skrevs ut för att sedan urskilja olika teman, som exempelvis människa, natur, rasideologi, genom att stryka över citat med överstrykningspennor i olika färger.

Podcasten har valts som del av materialet med motivering att det är rörelsens officiella ståndpunkter som presenteras i programmet och därför kan användas för att besvara frågeställningarna. Ledarperspektiv är även NMR:s viktigaste podcast där åsikterna kommer från det högsta ledarskapet i rörelsen (Ahlin m.fl. 2018: 183). Mer specifikt har avsnitt 33 valts för att de ämnen som Lindberg och Vejdeland berör i detta avsnitt är relevanta för detta arbete då de kan användas för att besvara de frågeställningar som denna uppsats ämnar att besvara.

5.2 Tolkning och analys

I detta avsnitt diskuteras hur materialet har tolkats samt vilken roll jag som forskare har haft i förhållande till arbetet. Först presenteras den valda metoden som kommer fungera som arbetets analytiska utgångspunkt, sedan diskuteras etiska övervägande och avgränsningar som har gjorts.

5.2.1 Lindbergs kvalitativa idéanalys

För att tolka och analysera det empiriska materialet har en idéanalytisk metod applicerats, mer specifikt Lindbergs kvalitativ analys av idéer och ideologiskt innehåll. Syftet med Lindbergs idéanalys är att redogöra för hur en bakomliggande idévärld genererar i vissa uttryck och bygger upp hypoteser kring hur idéerna är uppbyggda (Bergström och Svärd 2018: 139). Genom att kartlägga ideologiska systems inre ordning och analysera materialet har olika utsagor tagits fasta på (Bergström och Svärd 2018: 145, Lindberg 2017: 88). Lindberg definierar idéer som något som inte uppstår av sig självt, utan trycker på att idéer är en del av de olika idésystem som alla påverkar varandra och ligger till grund för människors handlingar. Dessa idésystem upprätthålls enligt Lindberg explicit eller implicit av "åsiktsbärande agenter" och "nätverk" som media, sociala rörelser och politiska partier (Lindberg 2017: 87, 92).

Lindberg menar att alla dessa idésystem består av tre sammanflätade utsagor i form av i) värdeutsagor, ii) beskrivande utsagor samt iii) föreskrivande utsagor. När dessa tre är kombinerade till ett ideologiskt system kan handlingsorienterade, handlingsriktade och handlingsmotiverade krafter i en text synliggöras (Lindberg 2017: 88). Värdeutsagor beskrivs som något som uttrycks i målsättningar, önskningar och preferenser som kan delas upp utifrån grundläggande värden (V) och konkreta mål (M). Beskrivande utsagor (B) formulerar en uppfattning om hur saker och ting är genom berättelser, beskrivningar och förklaringar av exempelvis objekt, problem och lösningar. Beskrivande utsagor kan enligt Lindberg delas upp i beskrivning av ett fenomen i en aktuell situation (B sit) samt beskrivningar av metoder som kan förverkliga en målsättning (B mm) (Bergström och Svärd 2018: 145). Föreskrivande utsagor (F) uttrycks genom normativa och praktiska slutsatser, rekommendationer och normer som uttrycker hur det är lämpligt att handla för att uppnå ett specifikt mål i en aktuell situation (Lindberg 2017: 92, Bergström och Svärd 2018: 145).

När dessa utsagor isolerats i materialet har en beskrivning av hur komponenterna förhåller sig till varandra, i så kallade "triader" (V-B-F), genomförts utifrån Lindbergs analyschema (se figur 1). Sedan har dessa triader kategoriserats som grundläggande nivå eller operativ nivå (Bergström och Svärd 2018:146). Distinktionen mellan de olika nivåerna kan vara en aning oklar, men grundläggande nivå syftar på filosofiska- och samhällsåskådningar så som värden och idéer (Lindberg 2017: 105). Den operativa nivån å andra sidan täcker mer konkreta och praktiska problem, det vill säga områdesspecifika aspekter i praktiken (Lindbergs 2017: 105, Bergström och Svärd 2018: 146). Viktigt att ha i åtanke är att alla utsagor på båda nivåerna

inte går att finna i alla typer av idéer, då vissa idéer har luckor som gör att de är ofullständiga enligt detta system (Bergström och Svärd 2018: 146). I nedanstående bild illustreras Lindbergs analyschema och dess process att finna triader, där de två olika nivåerna och sex olika typer av idéer förklaras:

	Värden	Beskrivningar	Föreskrifter
Grundläggande nivå	Vilka moraliska, sociala, kulturella eller politiska värden (V) uttrycks?	a) Vilka filosofiska antaganden (B) om människans natur, historia eller samhälle bygger utsagorna på? b) Vilka övergripande beskrivande generaliseringar om staten eller marknaden eller andra institutionella komplex (B) tas för sanna och giltiga?	Vilka generella principer för socialt och politiskt agerande (F) (som de ser ut i traditionell samhällsteori, politisk filosofi och ideologi) tas för giltiga och tillämpliga?
Operativ nivå	Vilka konkreta, situationsspecifika eller problem-specifika mål (M) uttrycks i texten?	Vilka konkreta beskrivande eller värderande redogörelser görs av (den föreställda) situationen eller de objekt som hör till situationen? Hur beskrivs de (föreställda) sakfrågorna, problemen eller möjligheterna som förknippas med situationen (B <i>sit</i>)? Hur beskrivs de mål-medel-mekanismer eller -metoder som hör till situationen (B <i>mm</i>)?	Vilka konkreta situations- eller problemspecifika eller ändamålsspecifika handlingsföreskrifter (F) förekommer?

Figur 1. Analyschema för Lindbergs kvalitativa idéanalys (Illustration hämtad från Bergström och Svärd 2018: 147).

Denna uppsats kommer att utgå från detta analyschema för att försöka identifiera värden, beskrivningar och föreskrifter utifrån grundläggande och operativ nivå. Genom att ordna och kategorisera utsagorna enligt detta schema synliggörs det så kallade ”argumentativa skelettet” (Bergström och Svärd 2018: 146). Analyschemat kommer att placeras och användas under varje frågeställning. Då materialet består av otaliga idéer och idésystem som alla är sammanflätade och berör liknande tankar kommer först och främst de mest relevanta och bärande idéerna att redovisas i analyschemat (Bergström och Svärd 2018: 165). Sedan kommer en triad av idéer från de två nivåerna att väljas ut för att diskuteras mer djupgående. Idéanalys har valts som metod för det här arbetet då den utformar en redogörelse för hur en bakomliggande idévärld genereras i vissa uttryck och bygger upp hypoteser kring hur idéerna är uppbyggda (Bergström och Svärd 2018: 139). Detta är relevant för denna uppsats då det är

just uttryck, resonemang och hypoteser som identifieras i materialet för att förstå de bakomliggande nazistiska och miljöetiska värderingarna. Genom att applicera Lindbergs idéanalys på materialet från NMR syftar detta arbete på att kartlägga det ideologiska systemet för att besvara frågeställningarna och uppnå arbetets syfte.

Då alla idéer är sammanflätade och bygger på varandra kan det bli övermäktigt om alla idéer i materialet ska analyseras (Bergström och Svärd 2018: 165). För att undvika detta och hålla sig inom den begränsade tidsramen kommer därför de relevanta och mest centrala idéer som har koppling till frågeställningarna att kategoriseras och analyseras utifrån metoden. Ytterligare nackdel med Lindbergs idéanalys, och alla andra textanalyser, är svårigheten kring att utföra dem på ett sätt så att forskarens egen förförståelse inte lyser igenom. Det är svårt att tolka en text utan att utgå från sig själv som forskaren och den förförståelsen man har sedan tidigare (Bergström och Boréus 2018: 32). Detta kan vara extra svårt när materialet kommer från en sådan extrem gruppering som en högerextrem och nazistisk, där många av de idéer som presenteras är hatfulla, rasistiska och antisemitiska (Askanius 2019: 885). Detta har haft i åtanke under hela processen genom att delvis ha ett kritiskt förhållningssätt till idéerna som presenterats i materialet, samtidigt som de extrema åsikterna som uttrycks efter en tids arbete blir normaliserade att läsa (jmf. Askanius 2019: 884). På så sätt har dessa två aspekter hela tiden balanserat upp varandra i ett försöka att skapa en så objektiv bild som möjligt, men som även är kritisk till de idéer som är nazistiska och liknande.

5.2.2 Etiska övervägande

Inför genomförandet av detta arbete har etiska överväganden gjorts, angående valet av material, forskarens roll samt aspekten kring säkerhet. Nordiska motståndsrörelsen är en av Sveriges största nazistiska grupper och har i flera fall gjort utfall mot meningsmotståndare, vilket har tagits i beaktning när intervju som metod valdes bort ur ett säkerhetsperspektiv (Askanius 2019: 885, Darwish 2018: 6) För att inte på något sätt sprida rörelsens budskap eller uppmuntra till att stötta den här typen av ideologier har som tidigare nämnt hela tiden ett kritiskt förhållningssätt till materialet och rörelsen hållits (Askanius 2019: 882).

I syfte att inte bidra till lyssningar på podcastavsnittet laddades det ner och lyssnades på som ljudfil på datorn i stället för på Nordisk radios hemsida, detsamma gjordes gällande partiprogrammet som laddades ner som PDF i stället för att besöka hemsidan (Lundström och Lundström 2021: 292). Utöver detta har även ett val gjorts, likt Darwish (2018: 15), med att benämna gruppen som nazistisk snarare än nationalsocialistisk, som de själva menar att de bör

benämnas som. Syftet med detta är att det finns en risk att benämningen av dem som nationalsocialister kan bidra till normaliseringen av dem som rörelse, en normalisering som detta arbete inte önskar att bidra med (Darwish 2018: 15). De nackdelar som har presenterats med valet av material vägs dock upp med det faktum att forskning om nazistiska och antidemokratiska rörelser är viktigt för att förstå hur de fungerar i syfte hindra att sådana rörelser faktiskt tar makten eller sprider sig (Askanius 2019: 886).

5.2.3 Avgränsningar

För att kunna besvara frågeställningarna inom den angivna tidsramen har avgränsningar kring materialet gjorts, då ytterligare artiklar eller podcastavsnitt skulle kunna ha studerats. Genom att inkludera ytterligare relevant material författat av andra medlemmar i rörelsen hade denna uppsats möjligen kunnat redovisa en mer bred bild av rörelsens miljöpolitik, men detta har valts bort på grund av den begränsade omfattningen av detta arbete.

Avgränsningar som har gjorts i metodkapitlet är att endast använda sig av en idéanalys och inte applicera ytterligare textanalytisk metod såsom diskurs- eller narrativanalys. Vilket hade kunnat vara aktuellt för att besvara frågeställningarna, men då arbetet utförs under en begränsad tidsperiod har detta förkastats. Kvalitativ metod i form av intervjuer skulle kunna ha varit relevant för att ge en mer djupgående inblick i hur personerna i rörelsen enligt dem själva förhåller sig till miljöpolitik och begrepp som djupekologi. Intervju som metod har dock avfärdats då det ur en etisk synpunkt hade kunnat resultera i en säkerhetsrisk för mig som forskare då materialet faktiskt kommer från en nazistisk rörelse.

6. Resultat och analys

Följande avsnitt är uppdelat utifrån uppsatsen frågeställningar och under varje rubrik besvaras frågeställningen utifrån det empiriska materialet, sedan följer en analys av detta med hjälp av Lindbergs kvalitativa analysmetod. Analysen presenteras i form av ett analyschema där triaderna illustreras genom att de tre utsagorna, värdeutsagor, beskrivande utsagor och föreskrivande utsagor, diskuteras på grundläggande och operativ nivå utifrån vad som sagts i materialet. Utifrån detta plockas sedan en triad (V-B-F) av idéer från de båda nivåerna ut och diskuteras närmre genom att förklara varför de tillhör den utsaga och nivå som den presenteras som.

6.1 Vilken relation mellan människa, djur och natur kommer till uttryck i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?

I podcastavsnittet och punkt sex i partiprogrammet diskuteras människan, djuren och naturen i relation till varandra snarare än åtskilda från varandra. Nordiska motståndsrörelsen menar att människan bör ses som ett djur, dock ett mer högtstående sådant vilket också kommer med ett särskilt ansvar över för andra djur och naturen i stort (Vår väg 2015: 30). Vad rörelsen kallar för ”den rådande antropocentriska bilden” menar de bidrar till att människan har ett ”parasitär synsätt på naturen”, där man anser sig stå över och exploaterar naturen för att upprätthålla sin ”överflödiga livsstil” (Vår väg 2015: 29–30). Människan och hennes leverne presenteras därför i podcastavsnittet (Hansson 2019, 6 januari) som den främsta orsaken till att naturen förändras i form av att arter och djur dör ut, och den absolut främsta anledningen är överbefolkningen av människor. Lindberg och Vejdeland (Hansson 2019: 6 januari) menar att det är det nuvarande styrande ideologierna och dess anhängare som är orsaken till den syn på naturen som råder idag. Vilket nedanstående citat är ett exempel på:

Men alla som är anhängare till den nuvarande världsordningen, alla plutokrater, alla makteliter i världen, de tycker ju inte att det här är något problem. För hade de tyckt det, då hade de inte varit anordnade av den världsordningen vi har, den kapitalistiska världsordningen [...] (Hansson 2019, 6 januari).

Här synliggörs alltså en likhet mellan NMR:s miljösyn och den som Dahl (2006, 138–139) menar kännetecknade Nazityskland där judarna tillskrevs skulden. Viktigt att ha i åtanke är även att den så kallade ”världsordningen” inte endast syftar på den demokratiska och liberala ordningen, utan även vad NMR benämner som den ”judiska makteliten” (Löow 2020: 88). Vidare menar NMR att människan är en del av naturen och hon borde därför leva efter dess lagar, människan ska vara ”vårdare”, i stället för ”ägare”, av naturen (Vår väg 2015: 29, 31). Ett sådant leverne presenteras i punkt sex som att leva ”naturligt och organiskt” och syftar på att nordbor bör bosätta sig med fri tillgång till naturen med möjlighet till egen odling och viss självförsörjning (Vår väg 2015: 29, 30, 31). Majoriteten av människorna bör enligt punkt sex bo på landsbygden, medan staden endast ska vara hem för vad rörelsen menar kommer vara en politisk, finansiell och militär elit. Detta motiveras med att:

Stora urbana miljöer är emellertid ingen sund boendemiljö för människor över lag då dessa degenererar och alierar människor från såväl naturen som andra människor (vilket därmed också försvagar folkgemenskapen) (Vår väg 2015: 31).

Förhållningen till folkgemenskapen är en framträdande beståndsdel för hela rörelsens politik, i bakgrunden i denna uppsats har Ahlin m.fl. (2020: 147) presenterat folkgemenskapen som en enhet som allt och alla måste underkasta sig. Att tillskriva landsbygden egenskaper som ”ren” och naturlig i motsats till staden som står för smutsig är inte unikt för NMR, utan något som även Dahl (2006:138) presenterar i sin forskning där han syftar på att nazisterna på 30-talet tillskrev judarna ansvaret för vad de kallar för “skadliga fenomen”. Dahl menar att staden blir en symbol för orena fenomen som urbanisering och industrialisering, vilket är en produkt av det kapitalistiska och globaliserade samhället och därmed även en produkt av ”den judiska makteliten”. Samtidigt menar Dahl att landsbygden målas upp som en drömbild för hur samhället såg ut innan industrialiseringen, där människan levde i samklang med naturen utan så kallade ”rasfrämlingar”.

Nordiska motståndsrörelsen uttrycker i partiprogrammet (Vår väg 2015: 30) att människan är ett djur, samtidigt delar de inte den väletablerade kunskapen inom biologisk forskning att alla människor tillhör samma ras. Tvärtom menar rörelsen att det finns olika raser inom människosläktet som har olika förutsättningar. Dessa “raser” ”[...] bör leva åtskilda från varandra men ändå samarbeta, och [...] varje ras bör utvecklas utefter sina egna förutsättningar i samklang med naturen” (Vår väg 2015: 32). Syftet med detta är att inte ”blanda ut alla raser till en och samma” och presenteras som “biologisk mångfald även för människan” (Hansson 2019, 6 januari). Från detta resonemang kan man dra slutsatsen att NMR till skillnad från Nazityskland inte vill ha ett tredje rike där människor utrotas till följd av sitt ursprung, snarare vill de ha ”en värld av fria nationer” där alla folkslag lever åtskilda. För att bibehålla ”jordens variationsrikedom och mångfald” menar rörelsen att allt som heter mångkultur och integration bör avvecklas (Vår väg 2015: 32).

NMR tillskriver naturen ett egenvärde och menar därför att den bör behandlas med respekt och omtanke (Hansson 2019, 6 januari). Vidare presenteras en bild av att människan ”suger ut jordens resurser” och behandlar naturen ”vårdslöst för att göda sin egen livsstil” (Vår väg 2015: 29). Till följd av kommersiella intressen och ”det gränslösa kapitalets rovdraft” har naturen skadats genom exploatering då den har behandlats som en ”outtömlig resurs” (Vår väg 2015: 29, 31). Rörelsen menar att konsekvenserna av detta kommer att ske genom att människan kommer:

Straffas hänsynslöst när naturen slår tillbaka. Ett pris som efterkommande generationer kommer att få betala i form av havererande ekosystem, överbefolkning och svält, förbrukade naturresurser m.m. (Vår väg 2015: 29).

För att rädda naturen krävs därför ”totala och revolutionära helhetslösningar”, där naturen ska få vara naturlig utan industrialisering eller kommersiella intressen (Hansson 2019, 6 januari). Några av dessa ”helhetslösningar” presenterar NMR som förbud mot GMO, konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel samt att det bör finnas en central naturskyddsmyndighet dit man kan rapportera in missförhållanden i naturen (Vår väg 2015: 31). Dessa lösningar är exempel på hur NMR presenterar stora globala problem som de menar ska kunna lösas av specifika lokalt förankrade lösningar.

Enligt Vejdeland och Lindberg (Hansson 2019: 6 januari) finns det två aspekter kring varför naturen är viktig att vårda, en moralisk och en praktisk. Den moraliska aspekten grundar sig i **att naturen har ett egenvärde** och att människan därför inte bör vara orsaken till att den utplånas. Lindberg stödjer detta argument med en retorisk fråga:

Är det värt att hela arter ska utrotas för att vi ska kunna leva ett totalt oansvarigt liv med evig konsumtionshets? Det menar ju jag på att det är ett klart och bestämt nej på den frågan (Hansson 2019, 6 januari).

Den praktiska aspekten baserar sig på naturens värde för människan, och Lindberg menar att ”vi människor är ju mer eller mindre beroende av ett flertal djurarter” för att överleva och exempelvis få föda. Därför bör människan vårda naturen och hjälpa den att överleva och återhämta sig från människans exploatering (Hansson 2019, 6 januari). Rökelsen presenterar ett flertal djurskyddslagar i syfte att skydda djuren från människan, då de menar att ”människan har ett särskilt ansvar att inte orsaka andra djur onödigt lidande samt att upprätthålla balansen inom naturen”. Dessa lagar innefattar bland annat att öka straffvärdet för brott mot djur, förbjuda plågsamma djurexperiment och verka för en sund jakt- och fiskepolitik (Vår väg 2015: 30).

Med bakgrund i denna relation mellan djur, natur och människan presenteras i nedanstående figur en analys utifrån Lindbergs kvalitativa idéanalys, där triader (V-B-F) av idéer presenteras. I tabellen presenteras relationen utifrån de sex olika utsagorna i grundläggande och operativ nivå, varav de fetmarkerade kommer att förklaras i detalj nedanför för att exemplifiera de triader som finns i materialet.

	V=Värden	B=Beskrivningar	F=Föreskrifter
Grundläggande nivå	<p>Människan bör leva i harmoni med naturen.</p> <p>Människan är inte ägare, utan förvaltare, av naturen.</p> <p>Människan är ett djur, dock ett mer högtstående sådant.</p> <p>Låta naturen vara naturlig.</p> <p>(V)</p>	<p>a) Naturen kommer slå tillbaka. Naturen har lagar som människan måste följa. Människan är beroende av naturen. Samhället idag föder ett slit-och slängtänk. Naturen är till för alla.</p> <p>b) Dagens styrande ideologier anser att människan står över naturen. De nuvarande styrande ideologierna ser naturen som en outtömlig resurs. (B)</p>	<p>Motsätter sig den rådande antropocentriska bilden.</p> <p>Kan inte bygga ett samhälle på ständig tillväxt.</p> <p>Bör skydda och restaurera naturen.</p> <p>(F)</p>
	M= Värden	B= Beskrivningar	F= Föreskrifter
Operativ nivå	<p>Människan bör bo på landsbygden snarare än i staden.</p> <p>Stoppa kommersialisering och industrialisering av naturen.</p> <p>Fler och mer radikala djurskyddslag bör införas.</p> <p>(M)</p>	<p>(B sit): Naturen exploateras idag till följd av det rådande systemet. Djuren ses som slavar till människorna. Staden separerar människor från naturen och andra människor.</p> <p>(B mm): Strängare djur- och miljöskyddslag. Bör finnas en central naturskyddsmyndighet. Människan bör ha möjlighet till odling och viss självförsörjning. (B)</p>	<p>Gå i bräschen för hårdare miljölagar.</p> <p>Förbjuda plågsamma djurexperiment.</p> <p>Bosätta sig med fri tillgång till naturen. (F)</p>

Tabell 1. Analysschema på triader i Nordiska motståndsrörelsens syn på relationen mellan människa, djur och natur. Hämtad från det partiprogrammet (Vår väg 2015) och podcasten Ledarperspektiv (Hansson 2019, 6 januari) där vissa idéer är direkta citat medan andra är sammanslagna från resultatet eller omskriva från talspråk.

De utsagor som har presenterats i Tabell 1 anser jag vara de mest relevanta värdeutsagor, beskrivande utsagor och föreskrivande utsagor som presenteras i relationen mellan djur, natur och människan i NMR:s miljöpolitik. Den triad av idéer som kommer att diskuteras närmare utgår från NMR:s syn på naturen där värdeutsagan på grundläggande nivå presenteras som att ”låta naturen vara naturlig”. Denna kan klassas som en grundläggande värdeutsaga (V) då den uttrycker en värdering på grundläggande nivå snarare än på konkret nivå, samtidigt som den besvarar frågan som ställs i Lindbergs analyschema (se Figur 1), om vilka moraliska utsagor som uttrycks (Bergström och Svärd 2018: 145, 147). Den beskrivande utsagan (B) av denna triad presenteras som a) naturen har lagar som människan måste följa och b) med dagens styrande ideologier ses naturen som en outtömlig resurs. Dessa illustrerar NMR:s uppfattning om hur naturen är samt de övergripande generaliseringar som rörelsen har om staten (Bergström och Svärd 2018: 145, 147). Slutligen presenteras föreskriften som ”bör skydda och restaurerar naturen”, vilket betyder att man ser detta som en lämplig generell handling för socialt och politiskt agerande utifrån a och b, samtidigt som det ger uttryck för en norm om hur man bör handla (jmf. Bergström och Svärd 2018: 145, 147). Sammanfattningsvis presenteras därmed denna triad (V-B-F) som att:

Vi bör låta naturen vara naturlig (V) för att naturen har lagar som människan bör följa och med nuvarande system behandlas den i stället som en outtömlig resurs (B). Detta bör genomföras genom att skydda och restaurera naturen (F).

På operativ nivå kan en triad av NMR:s idé om människan och hennes lokalitet urskiljas genom att först definiera värdeutsagan om det konkreta målet (M) som ”Människan bör inte bo i städerna” (Bergström och Svärd 2018: 147). Vidare kan därmed den beskrivande utsagan presenteras som ”staden separerar människor från naturen och andra människor” (B sit) och ”människan bör ha möjlighet till egen odling och viss självförsörjning” (B mm). Då B sit syftar på att beskriva fenomenet i den aktuella situationen och B mm syftar på vad som kan göras för att nå målsättningen (Bergström och Svärd 2018: 145). Den operativa föreskriften har i denna triad identifierats som ”människan bör bosätta sig med fri tillgång till naturen”, vilket syftar på en konkret ändamålsenlig handlingsföreskrift (jmf. Bergström och Svärd 2018: 147). Sammanfattningsvis kan denna operativa triad (V-B-F) presenteras som:

Människan bör bo i landsbygden snarare än i staden (M) för att staden separerar människan från naturen och andra människor (B sit) och människan bör ha möjlighet till egen odling och viss självförsörjning (B mm). För att hindra B sit och uppnå B mm för därför människan bosätta sig med fri tillgång till naturen (F).

6.2 Hur förenas ett engagemang för miljön med Nordiska motståndsrörelsens människosyn?

Nordiska motståndsrörelsens engagemang för miljöpolitiken förenas med deras människosyn då rasideologin genomsyrar rörelsens syn på ekologi. Den rasideologiska idén om att det finns olika människoraser och att det pågår en ständig kamp mellan dessa är en bärande ståndpunkt i NMR:s politik (Ahlin och Ranstorp 2020: 42). Det finns flera likheter i materialet där den grundläggande rasistiska idén om att människor är indelade i olika raser har konsekvenser för hur deras beskrivningar och föreskrifter ser ut. Idén om naturen och kulturen som sammanflätade presenteras även i tidigare forskning då Dahl (2016: 194) menar att högerextrema ser dessa som sammanslagna snarare än åtskilda. Denna studie visar att den så kallade ”vita rasens undergång” kopplas till vad NMR benämner som “biologisk mångfald för människan”, vilket utgår från idén om biologisk mångfald för växt- och djurarter som är en vedertagen åsikt bland natur- och djurrörelser. Vejdeland och Lindberg menar att den etablerade miljörörelsen har missat den biologiska mångfalden för människan:

Samtliga av världens miljö-och djurrättsorganisationer håller med om att vi ska sträva efter att bevara de olika djur-och växtarterna, eller åtminstone vi ska inte vara orsaken till att de försvinner. Men när det kommer till människoraser då, då blir det lite ‘syntax error’ hos de här naturfrämjarna eller naturvännerna för här ser man helt plötsligt inga problem alls i att blanda ut alla raser till en och samma. Här tycks det inte alls vara viktigt med mångfald. (Hansson 2019, 6 januari).

Med utgångspunkt i idén om att människan också är ett djur menar alltså rörelsen att hon också bör innefattas i idén om biologisk mångfald, vilket förutsätter att människan inte ses som en ras, vilket är en vedertagen biologisk sanning. I stället menar NMR att människan består av flera olika raser där alla “raser” behöver bevaras. Vidare menar rörelsen att för att upprätthålla ”jordens variationsrikedom och mångfald” bör alla raser leva åtskilda i olika nationer ifrån varandra. ”Varje ras har olika förutsättningar och bör leva utefter dem”, det gemensamma för alla människor är att de bör leva i samklang med naturen (Vår väg 2015: 32). Kopplingen mellan människan som uppdelad i olika raser likt djur-och växtriket görs bland annat i punkt sex under rubriken biologisk mångfald:

Ta krafttag mot de främmande arter som på onaturligt sätt har etablerat sig i den nordiska naturen så att dessa skadeverkningar på vår inhemska fauna kan minimeras (Vår väg 2015: 32).

Citatet syftar på djur- och växtarter, men är ett exempel på hur rasideologin genomsyrar synen på de mesta i partiets politik. De ”främmande arterna som har etablerat sig och skadar inhemska” liknar resonemangen kring människor som ”rasfrämlingar”, vilka rörelsen menar innefattar utomeuropeiska människor, som utgör ett hot mot ”den vita rasen” (Vår väg 2015: 32). NMR menar att för att inte ”blanda ut alla raser till en och samma” bör man ha samma tänk kring människan som kring djur- och växtarter, vilka rörelsen menar att etablerade miljöorganisationer är överens om att ”bevara så att de inte blandas ut till en och samma” (Hansson 2019, 6 januari). Detta resonemang kan likställas med idén som Dahl (2006: 142) presenterar att likväl som djur och växter har sin naturliga plats har även människor det, ett antagande som förutsätter att djur och växter, och därmed även människan, kan klassas som ”onaturliga och främmande” beroende på var de befinner sig.

Vidare menar NMR att det i det ”nuvarande mångkulturella samhället” där människans olika ”raser” lever tillsammans och ”beblandas” hämmar den “evolutionära utvecklingen” (Vår väg 2015: 32). Här synliggörs alltså en föreställning om att människan genom sin samhällsstruktur och sin kultur åsidosätter det darwinistiska naturliga urvalet, och att människan därför i dagens läge måste göra förändringar för att det ”naturliga urvalet” åter ska sättas i spel.

Vejdeland och Lindberg kritiserar även det nuvarande systemet som enligt dem kategoriserar djur som lägre stående varelser än människor där “djur ses som slavar till människor”, vilket de menar är en uppfattning som kommer från kristendomen och judendomen (Hansson 2019, 6 januari). Nordiska motståndsrörelsens människosyn illustreras även när djurs rättigheter diskuteras då de uppger att de vill förbjuda kosher- och halalslakt i syfte att minska djurens lidande (Vår väg 2015: 30). Samtidigt uppmuntrar man till jakt och fiske och att sluta äta animaliska produkter för miljöns skull är inget som belyses (Vår väg 2015: 30). Därför kan man argumentera för huruvida ett förbud mot kosher- och halalslakt snarare är en produkt av rörelsens förakt mot judendomen och islam snarare än en skyddsåtgärd som syftar på att skydda djuren från lidande. Att tillskriva kristendomen och judendomen negativa egenskaper och ansvaret för negativa fenomen är ett exempel på hur antisemitismen och rasismen är en grundläggande beståndsdel i nationalsocialismen (Löw 2020: 8).

Ytterligare ett exempel på när Nordiska motståndsrörelsens människosyn genomsyrar andra politiska diskussioner är när Vejdeland och Lindberg (Hansson 2019, 6 januari) resonerar angående globala syd och globala nord. Globala nord målas upp som ett föregångsland där ”omfattande åtgärder” har gjorts där man lyckats ”vända trenden”. Samtidigt målas globala

syd, som benämns som tredje världen, som bestående av outvecklade länder. Vejdeland och Lindberg uttrycker när de diskuterar Nazitysklands miljöpolitik att den ”låg ljustår före exempelvis Afrika och Asien än idag, där det inte finns några djurskyddslagar över huvud taget” (Hansson 2019, 6 januari).

Med bakgrund i detta kan man ta fasta på Dahls resonemang om romantiseringen av landsbygden som ”ren” och industrialiseringen som ”oren” och ifrågasätta denna argumentation då de länder som tillhör globala syd i flera fall inte genomgått en industrialisering i samma utsträckning som globala nord gjort. Om tiden före industrialiseringen målas upp som en drömbild hade flera länder i globala syd kunnat fungera som drömbild för rörelsen. Med bakgrund i detta kan man diskutera för huruvida globala syd målas upp som outvecklade på grund av rörelsens syn på människorna och länderna i dessa områden, snarare än deras brist på miljöpolitik. Här synliggörs alltså en intressant paradox i materialet där NMR beskyller den ”judiska världskonspirationen” för att ha förstört jorden med “det nuvarande systemet”, samtidigt som de anser att västvärlden är moraliskt överlägsen till exempel Afrika och Asien.

Att låta rasideologin genomsyra miljösynen och miljöpolitiken visar att NMR:s engagemang för miljön endast kan sträcka sig så långt att den är sammanlänkad med den övriga mest relevanta politiken för rörelsen, vilket även Darwish (2018: 91) har påpekat. Genom att sammanfläta den gröna politiken kan deras rasideologiska och antisemitiska tankar passera som något biologiskt och naturligt, vilket Darwish (2018: 92) menar kan bidra till en normalisering av rörelsen och dess politik. Detta är i högsta grad relevant då det som framkommit i denna studie visar hur NMR försöker beskriva rasideologin som en självklar del av naturens ordning.

Med bakgrund i tidigare resonemang i detta avsnitt kommer triader (V-B-F) av idéer att presenteras i Lindbergs analyschema. I Tabell 2 nedan presenteras detta schema utifrån hur ett engagemang för miljön förenas med rörelsens människosyn där sex utsagor presenteras på grundläggande och operativ nivå. Vidare kommer de fetmarkerade att diskuteras mer djupgående.

	V=Värden	B=Beskrivningar	F=Föreskrifter
Grundläggande nivå	<p>Människan består av olika raser.</p> <p>Staden är oren och landsbygden är ren.</p> <p>(V)</p>	<p>a) ”raser” har olika förutsättningar. Den evolutionära utvecklingen hämmas.</p> <p>b) ”Mångkulturalismen” hämmar den biologiska mångfalden. Det nuvarande systemet har ”inga problem alls” med att blanda ut alla raser till en och samma.</p> <p>(B)</p>	<p>Stoppa ”bblandningen” av de olika raserna.</p> <p>Bör bo med fri tillgång till naturen.</p> <p>(F)</p>
	M= Värden	B= Beskrivningar	F= Föreskrifter
Operativ nivå	<p>Den ”vita rasen” måste räddas från utrotning.</p> <p>Biologisk mångfald bör innefatta människan.</p> <p>(M)</p>	<p>(B sit): Människan är också ett djur bestående av olika ”raser”.</p> <p>(B mm): Måste särskilja ”raserna”.</p>	<p>Fria nationer där raserna lever åtskilda från varandra men ändå kan samarbeta och utvecklas utefter sina egna förutsättningar.</p> <p>Förbjuda kosher- och halalslakt.</p> <p>(F)</p>

Tabell 2. Analysschema på triader i NMR:s engagemang för miljön förenas med människosynen. Hämtad från partiprogrammet Vår väg (2015) och podcasten Ledarperspektiv (Hansson 2019, 6 januari) där vissa idéer är direkta citat medan andra är sammanslagna från resultatet eller omskriva från talspråk.

De idéer som har presenterats i Tabell 2 är de mest relevanta värdeutsagor (V), beskrivande utsagor (B) och föreskrivande utsagor (F) på grundläggande och operativ nivå som har identifierats i materialet kring kopplingen mellan miljöengagemanget och människosynen hos NMR. För att förklara hur dessa utsagor bildar triader av idéer på de olika nivåerna har värdeutsagan (V) ”människan består av olika raser” på grundläggande nivå valts ut för att diskuteras närmare. Denna värdeutsaga är en bärande idé för NMR:s politik och kan klassas som grundläggande värdeutsaga då den uttrycker ett kulturellt värde (Bergström och Svärd 2018: 145). Den grundläggande beskrivande utsagan (B) som följer lyder a) ”alla raser har olika förutsättningar” och b) ”mångkulturalismen hämmar den biologiska mångfalden”. A illustrerar vilka antaganden som finns om människans natur och B illustrerar vilka beskrivningar av det nuvarande samhället som tar sig till uttryck (jmf. Bergström och Svärd

2018: 147). Den slutliga föreskriften (F) av triaden presenteras som att ”stoppa beblandningen av de olika raserna”, vilket syftar på en slutsats av föregående idéer om hur det är lämpligt att agera (jmf. Bergström och Svärd 2018: 145, 147). Den slutliga triaden (V-B-F) kring idén lyder därmed:

Människan består av olika raser (V), vilka alla har olika förutsättningar som med mångkulturalismen hämmas (B). Därför bör beblandningen av dessa olika raser att stoppas (F).

På operativ nivå presenteras värdeutsagan (M) som att ”biologisk mångfald bör innefatta människan”, då detta är ett konkret mål som uttryck (Bergström och Svärd 2018: 147). De beskrivande utsagorna presenteras som ”människan också är ett djur bestående av olika raser” (B sit) samt ”raserna måste skiljas åt” (B mm). Den förstnämnda beskriver den aktuella situationen och den sistnämnda beskriver metoden för att förverkliga målsättningen (jmf. Bergström och Svärd 2018: 145). Slutligen definieras föreskriften på operativ nivå (F) som ”fria nationer där raserna lever åtskilda från varandra och utvecklas utefter egna förutsättningar”. Detta är en liknande triad som den ovanstående grundläggande men till skillnad från den grundläggande som berör samhällsåskådningar och värderingar berör den här operativa praktiska och konkreta problem (Bergström och Svärd 2018: 146).

Sammanfattningsvis blir därmed den slutgiltiga operativa triaden (V-B-F):

Biologisk mångfald bör innefatta människan (M), för att människan är ett djur och består också av olika raser (B sit). För att uppnå detta måste raserna skiljas åt (B mm) genom att skapa en värld med fria nationer där raserna lever åtskilda från varandra och utvecklas utefter egna förutsättningar (F).

6.3 Vilket eller vilka miljöetiska teorier uttrycks i Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik?

De miljöetiska teorier som detta arbete har definierat i materialet från Nordiska motståndsrörelsen är djupekologi och ekocentrism. Nedan presenteras även frågeställning fyra för att sedan presentera dessa idéer i ett analyschema.

6.3.1 Ekocentrism

Ekocentrismen synliggörs under punkt sex i partiprogrammet där rörelsen menar att de ”motsätter sig den rådande antropocentriska bilden” och förkastar idén om att människan

skulle stå över naturen samtidigt som de i podcasten uttrycker att ”naturen har ett egenvärde” (Vår väg 2015: 29, 30, Hansson 2019, 6 januari). Den ekocentriska synen på naturen som en helhet som bör prioriteras uttrycks i nedanstående citat:

Vi nationalsocialister inser att människan är en del av naturen och därför också måste leva i enighet med den och följa dess lagar (Vår väg 2015: 29)

Genom att erkänna att människan bör följa naturens lagar, och inte vice versa, erkänner man den ekologiska helheten som den första prioriteringen. Detta synsätt illustreras även när partiprogrammet diskuterar hur de menar att barn bör uppfostras då man vill ”säkerställa att barn i tidig ålder får respekt och förståelse för naturen och att de intar en holistisk inställning till densamma” (Vår väg 2015: 30). Ekocentrismen går att delas upp i vad som kallas för svag och stark ekocentrism, varav materialet från NMR främst går att beskriva utifrån svag ekocentrism som menar att man vid vissa tillfällen får trotsa den ekologiska helheten och erkänner människor som delar av något mer än naturen.

Nordiska motståndsrörelsen menar att ”människan har ett särskilt ansvar att inte orsaka andra djur onödigt lidande samt att upprätthålla balansen inom naturen” (Vår väg 2015: 30), vilket är ett exempel på svag ekocentrisk idé, det vill säga att man vid vissa tillfällen får trotsa den ekologiska helheten. Den starka ekocentrismens idé om att individer endast fyller en funktion i en ekologisk helhet förkastas när rörelsen uttrycker att ”vi betraktar människan som ett djur, och som ett mer högtstående sådant” (Vår väg 2015: 30) och att ”vi är ändå det mest komplexa av alla djur på den här planeten” (Hansson 2019, 6 januari). Enligt en stark ekocentrism värderas dessa individer utefter vilken roll de spelar för den ekologiska helheten, men NMR motiverar inte deras syn på människan som högtstående på grund av hennes roll för den ekologiska helheten, utan enligt de värderar henne utifrån att hon gjort skada på naturen men även har ett särskilt ansvar för att upprätthålla balansen.

Erkännandet av människan som en del av andra helheter än den ekologiska uttrycks i partiprogrammet där rörelsen menar att de vill ”skapa ett samhälle i harmoni med naturens lagar”, men framför allt illustreras detta tankesätt i NMR:s ständiga återkommande till människans koppling till nationer och kulturer (Vår väg 2015: 29). Människan beskrivs som ”en del av naturen” men fokus är framför allt på nordisk natur, samtidigt belyser rörelsen att ”olika raser” har olika ”förutsättningar som de bör få utvecklas efter” (Vår väg 2015: 29, 32). Med detta i åtanke kommer den svaga ekocentrismens tanke om att människan är en del av

den ekologiska helheten i bakgrunden av idén om att människan är en del av en kulturell och nationellt bunden enhet i NMR:s politik.

6.3.2 Djupekologi

Eftersom djupekologin utgår från ett ekocentriskt perspektiv kan många av dessa idéer likställas, men materialet från NMR innehåller även en del idéer som kan kategoriseras som rent djupekologiska. Liket det djupekologiska perspektivet som önskar att vara en kontrast till de traditionella moralteorierna som har en antropocentrisk utgångspunkt, menar NMR att deras miljöpolitik ”motsätter sig den rådande antropocentriska bilden” (Vår väg 2015: 30). Vidare diskuterar Lindberg och Vejdeland i podcastavsnittet att naturen har ett moraliskt och ett praktiskt värde, där tänket kring det moraliska värdet kan kategoriseras som en djupekologisk idé:

Asså dels så är det ju såklart ett moraliskt problem att arter dör ut, det handlar ju ändå också om att naturen har ett egenvärde (Hansson 2019, 6 januari).

Detta synsätt kan ses som djupekologiskt då Vejdeland och Lindberg menar att naturen bör tas om hand om för dess egna skull, då den har ett eget värde. Enligt djupekologin kallas detta att ta direkt hänsyn till naturen på ett djupt plan, snarare än på ett ytligt plan, vilket hänvisar till de antropocentriska moralteorierna som tar hänsyn till naturen för människans skull (Torpman 2017: 165). Det djupekologiska perspektivet menar att naturen bör få gå sin egen väg och frodas utan att människan lägger sig i, med undantag för att reparera de skador som redan har skett till följd av mänsklig aktivitet (Torpman 2017: 167). Vilket även synliggörs i NMR:s partiprogram:

Utan den nationalsocialistiska synen på människan som en del av naturen, med ett särskilt ansvar att vårda den, kommer mänskligheten att gå under (Vår väg 2015: 29).

Genom att uttrycka att människan har ett särskilt ansvar att vårda naturen och även ”upprätthålla balansen” inom den samtidigt som de ifrågasätter den nuvarande exploateringen av naturen kan dessa idéer klassas som djupekologiska (Vår väg 2015: 30). Punkt sex i partiprogrammet (Vår väg 2015: 32) uttrycker även att människan inte bara har ”rättigheter, utan också skyldigheter” gentemot naturen, vilket kan tänkas syfta på skyldigheten att restaurera de skador i naturen som skett till följd av mänsklig aktivitet

Som diskuterat i teoriavsnittet utgår djupekologin från Næss citat att ”allt hänger ihop”, vilket syftar på en *vid natursyn* enligt vilken människan är en del av, snarare än åtskild, naturen och

andra växt-och djurarter (Næss och Rottenberg 1989: 36). En vid natursyn menar att människan är en naturvarelse likt andra växt- och djurarter som är beroende av naturen, vilket inkluderar alla ekologiska enheter (Torpman 2017: 42). Denna vida natursyn går även att finna i materialet från NMR, då rörelsen flera gånger att ”människan är en del av naturen” (Vår väg 2015: 29) samt att ”olika arter är ju beroende av varandra på planeten. Även vi människor är ju mer eller mindre beroende av ett flertal djurarter” (Hansson 2019, 6 januari).

6.4 Hur kan Nordiska motståndsrörelsen miljöpolitik beskrivas som ekofascistisk?

Ekofascismen är som tidigare nämnt ett svårdefinierat begrepp, därför är det även svårt att definiera hur dess tendenser tar sig uttryck i materialet. NMR kan ses som ekofascistisk då det är en fascistisk rörelse vars primära ideologi är fascism, och att intresset för miljön har vävts in i denna ideologi, vilket är FOIs (2020: 3) definition av ekofascistiska grupperingar. Vidare kan man även argumentera för att NMR:s miljöpolitik kan kategoriseras som ekofascism då den innefattar drag av ekocentrism och djupekologi, som båda har blivit kritiserade för att ha ekofascistiska tendenser (Torpman 2017:67, 173).

Vidare beskriver FOI (2020: 10) att den vanligast förekommande ekofascistiska propagandan tar sig uttryck i form av utopiska naturbilder i kombination med en romantisering av nazityskland, men även i form av livsstil, våld, fiender och fredliga aktioner, vilka alla går att finna i NMR:s miljöpolitik. Materialet innefattar dock till skillnad från FOI inga illustrerade bilder, men anspelning på utopier inom nazityskland diskuteras i podcastavsnittet:

En hel del lagar som var långt långt före sin tid och långt mycket mer radikala än de lagar vi har i Sverige idag [...]. Det finns ett citat från Herman Göring om ja, deras syn på djuren och så där som jag skulle vilja läsa upp så där: För tyskar är inte djur bara varelser i en organisk bemärkelse, utan varelser som är utrustade med perceptiva egenskaper som känner smärta, upplever glädje och kan visa sig trofasta och tillgivna (Hansson 2019, 6 januari).

Vejdeland och Lindberg belyser utöver ovanstående citat flera gånger att nazitysklands miljöpolitik var långt mycket bättre än mycket av den politik som råder idag, samtidigt som de menar att Hitler var en ”erkänt stor djurvän” (Hansson 2019, 6 januari). Samtidigt målas de nuvarande systemet, vilket benämns som liberalt/kapitalistiskt/vänster/demokratiskt, upp som vad FOI benämner som fiende:

I den liberala demokratins tidsålder har människan förvandlats till en parasitär varelse som suger ut jordens resurser, skövlar skog och på andra sätt behandlar naturen vårdslöst (Hansson 2019, 6 januari).

Det nuvarande systemet, och även dess ”anhängare” (Hansson 2019, 6 januari), ses alltså av NMR som skyldiga för att mänsklig aktivitet har förstört delar av naturen. Vad FOI benämner som ekofascistisk propaganda förklädd i uppmaningar till en viss livsstil och fredliga aktioner går även att urskilja i materialet från Nordiska motståndsrörelsen. I partiprogrammet uppmanar NMR nordbor ”att bo på sådant sätt att de har fri tillgång till naturen och möjlighet till en odling” (Vår väg 2015: 31), samtidigt som de i podcasten menar att de har ”satt upp fågelholkar i skogen och lagt ut mat” vilket kan beskrivas som fredliga aktioner (Hansson 2019, 6 januari). När Vejdeland och Lindberg diskuterar rörelsens brist på djurrättsaktivism berör de även FOI:s tema kring våld:

Jag gråter inte floder om jag ser att en minkfarmares verksamhet råkar illa ut eller om ett forskningslabb där plågsamma djurförsök utförs brändes till marken eller någonting, så skulle inte det vara någonting jag skulle känna något liksom medlidande med eller tycka det var tråkigt eller dåligt (Hansson 2019, 6 januari).

Trots att Lindberg avslutar detta citat med att ”det inte är en del av vår verksamhet i alla fall” så kan det klassas som anspelning till våld då han inte tar avstånd från de våldsaktioner som nämns. Snarare kan det betraktas som att han framställer våldshandlingar mot platser där djur anses plågas som något positivt (FOI 2020: 12). Citaten kan även fungera som ett exempel på vad Torpman (2017: 67, 173) benämner som ekofascism, det vill säga de djupekologiska och ekocentriska tendenserna som tar sig uttryck i att individer kan offras för att prioritera helhetens bästa. I detta fall kan man anta att Lindbergs positiva inställning till våldsaktioner mot exempelvis minkfarmar kan innebära att individer, såsom minkarna och människorna som befinner sig på plats, kan offras för ge uppmärksamhet till djurplågeri i sig i syfte att detta ska upphöra.

Genom att utgå från de ekocentriska, djupekologiska och ekofascistiska idéer som har presenterats i detta avsnitt kommer triader (V-B-F) av de mest relevanta idéerna att presenteras i nedanstående analyschema. Tabellen kommer att beskriva de sex utsagor som har synliggjorts på grundläggande och operativ nivå. De fetmarkerade idéerna kommer sedan att diskuteras närmare.

	V=Värden	B=Beskrivningar	F=Föreskrifter
Grundläggande nivå	Människan är beroende av naturen. Den ekologiska helheten är första prioritering. (V)	a) Naturen har ett egenvärde. Människan har exploaterat naturen. b) Den antropocentriska världsbilden förkastar den ekologiska helheten. Balansen i naturen måste återupprättas. (B)	Ibland måste individer offras för att för den ekologiska helheten. Människan har ett ansvar att inte orsaka lidande för djur och natur. (F)
	M= värden	B= Beskrivningar	F= Föreskrifter
Operativ nivå	Naturen bör tas om hand om för dennes egen skull. Vill skapa ett samhälle i harmoni med naturens lagar. (M)	(B sit): Industrialisering och kommersialisering har förstört naturen. (B mm): Människan bör restaurera det som har tagit skada.	Sätta upp fågelholkar och lägga ut mat till djur. Människan bör bosätta sig med fri tillgång till naturen. (F)

Tabell 3. Analysschema på triader av idéer i Nordiska motståndsrörelsens ekocentrism, djupekologisk och ekofascism. Hämtad från partiprogrammet Vår väg (2015) och podcasten Ledarperspektiv (Hansson 2019, 6 januari) där vissa idéer är direkta utsagor medan andra är sammanslagna från resultatet eller omskriva från talspråk.

Genom att utgå från de värdeutsagor (V), beskrivande utsagor (B) och föreskrivande utsagor (F) som har identifierats bland NMR:s ekocentriska, djupekologiska och ekofascistiska tendenserna kommer i följande avsnitt en triad (V-B-F) av idéer från de olika nivåerna att diskuteras närmre. På grundläggande nivå har värdeutsagan (V) ”den ekologiska helheten är första prioritering” valts, då den uttrycker ett grundläggande socialt värde (jmf. Bergström och Svärd 2018: 147). Som beskrivande utsaga (B) har a) ”naturen har ett egenvärde” och b) ”den antropocentriska världsbilden förkastar den ekologiska helheten” valts. A besvarar frågan om ett antagande av naturen och B besvarar frågan om en generalisering om institutionella komplex, samtidigt som de båda kan kategoriseras som beskrivande utsagor då de ger en förklaring av hur saker och ting är (Bergström och Svärd 2018: 145, 147, Lindberg 2018: 112). Den föreskrivande utsagan (F), vilken på grundläggande nivå utgör en normativ slutsats, har därmed identifierats som ”ibland måste individer offras för den ekologiska

helheten”. Denna föreskrift kan kategoriseras som grundläggande då den uttrycker en generell princip om politiskt agerande som anses som lämplig (Bergström och Svärd 2018: 147). På grundläggande nivå lyder slutligen denna triad:

Den ekologiska helheten bör prioriteras först (V), vilket den nuvarande antropocentriska världsbilden förkastar (B). Men eftersom naturen har ett egenvärde (B) kan ibland individer behöva offras för den ekologiska helheten (F).

Den triad av idéer (V-B-F) som kan kategoriseras som operativ nivå utgår från värdeutsagan (M) ”ta hand om naturen för dennes egen skull”, vilket är ett konkret och problemspecifikt mål som uttrycks (Bergström och Svärd 2018: 147). Den beskrivande utsaga (B) som har identifierats är ”kommersialisering och industrialisering har förstört naturen” (B sit) och ”människan bör restaurera det som tagit skada” (B mm). Dessa kan förklaras som operativa beskrivande utsagor då de föreställer konkreta beskrivande av den påstådda situationen (B sit) samt vilka metoder som behövs för situation (B mm) (Lindberg 2018: 107). Den konkreta handlingsföreskriften (F) som har identifierats lyder ”exempelvis sätta upp fågelholkar och lägga ut mat till djur”, då det är en praktisk slutsats om hur man bör handla i denna påstådda situation (Bergström och Svärd 2018: 147, Lindberg 2018: 112). Sammanfattningsvis lyder därmed den operativa triader (V-B-F):

Naturen bör tas om hand om för dennes egen skull (M), eftersom industrialisering och kommersialisering har förstört naturen bör människan restaurera det som har tagit skada (B). Vilket kan göras genom att exempelvis sätta upp fågelholkar och lägga ut mat till djur (F).

7. Diskussion och slutsats

I följande avsnitt kommer resultatet att sammanfattas och diskuteras i förhållande till tidigare forskning, även förslag på framtida forskning presenteras. Genom att frågeställningarna har besvarats och analyserats har en del av forskningsluckan kring högerextremistisk miljöpolitik i Sverige täckts av detta arbete. Uppsatsen har belyst den delen av högerextrema som inte förnekar klimatförändringar, utan i stället diskuterar miljöfrågor i stor utsträckning och till och med menar att miljöpolitiken är en stor del av deras ideologi.

I materialet från Nordiska motståndsrörelsen finns även ett miljöetiskt perspektiv då naturen diskuteras i förhållande till människan och samhället, samtidigt som rörelsen tillskriver

naturen ett värde i sig och tillämpar etik och moral för att ta ställning till hur natur bör behandlas. NMR:s engagemang för miljöfrågor kan även förklaras genom att det utgår från rörelsens människosyn, då rasideologiska ståndpunkter även har visat sig genomsyra rörelsens syn på natur och miljö när de exempelvis diskuterar biologisk mångfald för människan och likställer “människoraser” med djur- och växtarter. Eftersom studien har diskuterat ekologi då fokus ligger relationen mellan människan och naturen samtidigt som den har utgått från humanekologiska begrepp som miljöetik och djupekologi är studien relevant som ett humanekologiskt arbete.

Den tidigare forskningen diskuterar huruvida högerextremismens miljöengagemang kan förklaras som ett retoriskt knep (FOI 2020), eller som en faktisk ideologisk ståndpunkt (Dahl 2006). Genom att utgå från resultatet och analysen visar studien att NMR:s miljöengagemang faktiskt utgör ideologisk ståndpunkt. Detta motiverar med Forchtner (2019) idé om att nationalsocialismen är ekologisk närvarande för att deras politik baserar sig på tanken om att människan “är rotad ur sitt eget land”. Vidare bekräftas ställningstagande från Darwish (2018) slutsats om att miljöpolitik endast är av betydelse för NMR eftersom det kan kombineras och till och med förstärka det egentliga syftet med rörelsen. NMR:s miljöpolitik är som tidigare nämnt genomsyrad av rasideologi och kan därför användas för att backa upp deras nazistiska åsikter. Med bakgrund i detta kan man ifrågasätta om deras miljöpolitik bör definieras som ett “engagemang”, eller om det i stället ska definieras som ett rättfärdigande av deras nazistiska ståndpunkter.

Likt Dahl (2006) har även denna uppsats definierat djupekologiska idéer hos högerextrema, då det i materialet från NMR har identifierats idéer om att naturen har ett egenvärde och att människan är en del av naturen. Samtidigt som dessa idéer är djupekologiska, kan man även diskutera huruvida NMR:s miljöpolitik är djupekologisk *på riktigt*, genom att utgå från rörelsens människosyn som har stor påverkan på miljöpolitiken, samt att de utgår från en väldigt specifik syn på naturen och på ekologi som generellt inte delas av vetenskapen. Studien argumenterar för att NMR använder sig av djupekologins, och även ekocentrismens, idé om att offra mänskliga individer för den ekologiska helheten, för att för att legitimera sin rasistiska människosyn. Genom att vända och vrida på djupekologin kan då rörelsen använda sig av den för att “offra” de mänskliga individer som de själva menar inte har ett värde, men göra det i djupekologins namn så att det går att motivera utifrån en prioritering av naturen.

NMR:s partiprogram utgår från att förklara problematiken som finns idag, för att sedan formulera hur rörelsen kommer att åtgärda dessa problem. De idéer som presenteras stämmer

ofta inte överens med lösningarna för dem, samtidigt stämmer de inte ur ett biologiskt och naturvetenskapligt perspektiv. Till att börja med är människan ur ett biologiskt perspektiv endast bestående av en ras, som inte är indelad i flera raser som NMR uttrycker. Många idéer i materialet kan ifrågasättas utifrån att granska de grundläggande premisser som de presenterar om biologi och ekosystem, vilket även den sista triaden som presenteras i resultatet är ett exempel på. Triaden börjar med den djupekologiska och ekocentriska idén att naturen har ett egenvärde, men mynnar sedan ut i att lösningen innefattar att sätta upp fågelholkar och ge ut mat till djur. Rörelsen pratar om att miljöproblemen är globala samtidigt som “revolutionära helhetslösningar” presenteras i syfte att uppnå radikala förändringar av den rådande samhällsordningen. Hur denna förändring ska ske är ofta oklart då många av lösningarna är lokalt förankrade som exempelvis att rörelsen ska mata djur och uppmanar nordbor till att bosätta sig på landsbygden.

I början av arbetet var tanken att utgå från ekofascism genom att försöka förklara hur Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik kan kategoriseras som ekofascism. Men under arbetets gång har flera svårigheter med begreppet synliggjorts då det inte finns någon tydlig definition på begreppet är det svårt att veta vad som faktiskt är ekofascistiskt och inte. I stället har även djupekologiska och ekocentriska tendenser identifierats i materialet, vilka båda två är erkända begrepp vars idéer är enklare att definiera. Man kan diskutera kring huruvida kritiken av djupekologi och ekocentrism som har definierats som ekofascism egentligen bör benämnas som något annat. De radikala delarna av djupekologi och ekocentrism hade i stället kunnat benämnas som exempelvis “auktoritär miljösyn”, då de faktiskt inte behöver ha en koppling till fascism vilket begreppet ekofascismen förutsätter enligt vissa definitioner.

Genom att kritiskt granska denna studie kan man även ifrågasätta min roll som forskare till denna studie, då det faktiskt är en nazistisk grupp som har undersökt vilken jag förhåller mig väldigt kritiskt till. Samtidigt har innehållet kategoriserats upp utifrån olika teman, vilka alla var väldigt tydligt definierade i materialet. Med detta i åtanke kan man anta att andra forskare hade kunnat få fram ungefär samma resultat som denna studie, vilket styrker studiens reliabilitet (Bryman 2018: 72). Generaliserbarheten utifrån denna uppsats går också att ifrågasätta då resultatet är väldigt kontextbundet, även om Nordiska motståndsrörelsen är den största nazistiska grupperingarna i Sverige är det inte säkert att studiens resultat är representativt för andra nazistiska grupperingar. Även inom rörelsen kan det finnas individuella skillnader som inte har kommit till uttryck i det materialet som denna uppsats har utgått från.

Denna studie har utgått från offentligt material från Nordiska motståndsrörelsen, för att undersöka mer djupgående vilka olika uppfattningar som finns inom rörelsen hade intervjuer med medlemmar inom rörelsen varit intressant för framtida forskning att utföra. För att förstå de olika synsätten som finns inom högerextremismen hade en jämförelse av två olika grupper kunnat vara relevant för framtida forskning, där exempelvis NMR jämförs med en högerextrem rörelse som uttrycker skepticism och förnekelse för klimatförändringarna. En slutsats av den här forskningen är att ekofascism är ett begrepp som skulle behöva definieras närmare och tydligare i den framtida forskningen. Vidare intressant forskning hade även varit naturvetenskaplig och biologisk forskning som ifrågasätter trovärdigheten och belyser vad som är sant eller falskt i de premisser som ligger till grund för den Nordiska motståndsrörelsens miljöpolitik.

Referenslista

Ahlin, F. och Ranstorp, M. (2020) Inledning. I Ahlin, F. och Ranstorp, M. (red). *Nordiska motståndsrörelsen till alternativhögern- en studie om den svenska radikalnationalistiska miljön* (s.12–57). Stockholm: Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier.

Ahlin, F. och Ranstorp, M. (2020) Sammanfattning. I Ahlin, F. och Ranstorp, M. (red). *Nordiska motståndsrörelsen till alternativhögern- en studie om den svenska radikalnationalistiska miljön* (s. 6–10). Stockholm: Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier.

Ahlin, F., Normark, A. och Ranstorp, M. (2020) Nordiska motståndsrörelsen- den samlade kraften inom den nationalsocialistiska miljön i Norden. I Ahlin, F. och Ranstorp, M. (red) *Nordiska motståndsrörelsen till alternativhögern- en studie om den svenska radikalnationalistiska miljön* (s.145–206). Stockholm: Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier.

Askanius, T. (2019) Studying the Nordic Resistance Movement: Three urgent questions for researchers of contemporary neo-Nazis and their media practices. *Media, Culture & Society*, 41(6). (s.878–888).

Bergström, G. och Boréus, K. (2018) Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I Boréus, K. och Bergström, G. (red) *Textens mening och makt*. (s.17–45). Lund: Studentlitteratur

Bergström, G. och Svärd, P. (2018) Idé- och ideologianalys. I Boréus, K. och Bergström, G. (red) *Textens mening och makt*. (s.133–176). Lund: Studentlitteratur.

Biehl, J. och Staudenmaier, P. (1995) Ecofascism revisited: Lessons from the German experience. Edinburgh: AK Press.

Bryman, A. (2018) Samhällsvetenskapliga metoder (3. uppl.). Stockholm: Liber.

Forchtner, B. och Tominc, A. (2017) Kalashnikov and Cooking-spoon: Neo-Nazism, Veganism and a Lifestyle Cooking Show on YouTube. *Food, Culture, & Society*, 20(3).

Forchtner, B. (2019) Climate change and the far right. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*.10(5), e604

Hansson, M. (producent) (2019, 16 januari) Ledarperspektiv #33: Nationalsocialism – den sant gröna politiken. Miljörelsens ursprung och djurrättsaktivism. [Podcast] Hämtad 2021-

03-22 från <https://nordiskradio.se/?avsnitt=ledarperspektiv-33-nationalsocialism-den-sant-grona-politiken-miljororelsens-ursprung-och-djurrattsaktivism>

IPCC (2018) Summary for policymakers. I Global warming of 1.5°C. Hämtad 2021-05-27 från *The intergovernmental panel on climate change*:

https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/05/SR15_SPM_version_report_LR.pdf

Krange, O., Kaltenborn, B. och Hultman, M. (2019) Cool dudes in Norway: climate change denial among conservative Norwegian men. *Environmental Sociology*. 5(1), (s.1-11).

Kulin, J., Johansson Sevä, I. och Dunlap, R. (2021): Nationalist ideology, rightwing populism, and public views about climate change. *Europe, environmental politics*, (s.1-24).

Lindberg, M (2017) Qualitative analysis of ideas and ideological content. I Boréus, K. och Bergström G. (red) *Analyzing text and discourses- eight approaches for the social sciences*. (s.86–121).

Lodén, A. (2020) Framväxten av högerextremismen i Sverige. I Ahlin, F. och Ranstorp, M. (red) *Nordiska motståndsrörelsen till alternativhöger- en studie om den svenska radikalnationalistiska miljön* (s.99–128). Stockholm: Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier.

Lundström, M. och Lundström, T. (2021) Podcast ethnography. *International Journal of Social Research Methodology*, (s.1-11).

Næss, A. och Rothenberg, D. (1989). *Ecology, community, and lifestyle: Outline of an ecosophy*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Nordisk radio (u.å.a) Om oss. Hämtad 2021-04-30 från https://nordiskradio.se/?page_id=1544

Nordisk radio (u.å.b) Ledarperspektiv. Hämtad 2021-05-17

<https://nordiskradio.se/?program=ledarperspektiv>

Nordiska motståndsrörelsen (2015) Vår väg- ny politik för en ny tid. Hämtad 2021-03-20 från *Nordiska motståndsrörelsen*: <https://xn--motstndsrrelsen-llb70a.se/wp-content/uploads/2020/01/V%C3%A5r-v%C3%A4g2017-03.pdf>

Nordiska motståndsrörelsen (2020) Organisationen. Hämtade 2021-05-27 från *Nordiska motståndsrörelsen*: <https://xn--motstndsrrelsen-llb70a.se/organisationen/>

Protopapadakis, E. D. (2014). Environmental Ethics and Linkola's Ecofascism: An Ethics Beyond Humanism. *Frontiers of Philosophy in China*, 9(4), (s.586-601).

Torpman, O. (2017) Miljöetik- från problem till lösning. Studentlitteratur: Lund.

Totalförsvarets forskningsinstitut (2020) Ekofascism- En studie av propaganda i digitala miljöer. Hämtad 2021-03-25 från *Totalförsvarets forskningsinstitut*:

<https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI%20Memo%207441>

von Heijne, T. (2019, 2 juli) Novus: Miljö och klimat allt viktigare för svenska väljare.

Sveriges television. Hämtad 2021-05-24 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/miljo-och-klimat-allt-viktigare-for-svenska-valjare>